

Μελέτες & Δοκίμια: Ψυχολογία & Δίκαιο

Περιοδικό *Τα τετράδια Ψυχιατρικής* (Τεύχος 3, Ιανουάριος-Απρίλιος 2016)

Βιβλιοπαρουσίαση από την **Κατερίνα Μάτσα**

Όλγα Θεμελή

***Τα παιδιά καταθέτει: Η δικανική εξέταση
ανηλίκων μαρτύρων, θυμάτων σεξουαλικής
κακοποίησης***

1η έκδοση Οκτώβριος 2014

Σχήμα: 17x24

ISBN: 978-960-499-108-2

Τιμή: 27,90 €

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΥΔΟΞΟΥ: 41959367

Η συγγραφέας του εξαιρετικού αυτού βιβλίου, καθηγήτρια Εγκληματολογικής Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, με προηγούμενη εμπειρία στον Συνήγορο του παιδιού, καταπιάνεται μ' ένα πολύ λεπτό θέμα, τη δικανική εξέταση ανηλίκων μαρτύρων, θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης.

Το βιβλίο αυτό, όπως τονίζει η γνωστή εγκληματολόγος Καλλιόπη Σπινέλη, στο Προλογικό σημείωμα, στηρίζεται σε δύο πυλώνες, στον πυλώνα της ψυχολογίας και στον δικαϊκό πυλώνα. Η ίδια λέει ότι «θα το πρότεινε ανεπιφύλακτα σε όλους εκείνους τους επαγγελματίες που επικοινωνούν είτε με παιδιά – θύματα γενικά – και όχι μόνο με παιδιά με εμπειρίες σεξουαλικής κακοποίησης – είτε με παιδιά που υπήρξαν αυτόπτες ή αυτήκοοι μάρτυρες διαφόρων αξιόποινων πράξεων, είτε ακόμη και με παιδιά που, λόγω ωριμότητας, το δικαστήριο ζητεί τη γνώμη τους σε διαδικασία αφαίρεσης αρμοδιοτήτων από τους φυσικούς γονείς».

Όπως εκθέτει τεκμηριωμένα η συγγραφέας, η εμπειρία χρήσης βίας, σεξουαλικής και άλλης, στο παιδί, και μάλιστα από μέλη της οικογένειά του έχει ολέθριες επιπτώσεις στον ψυχισμό του. Προκαλεί συναισθηματικές διαταραχές και διαταραχές συμπεριφοράς. Αναφέρονται, μεταξύ των άλλων, κατάθλιψη, σύνδρομο μετά – τραυματικής διαταραχής (PTSD), προβλήματα γνωστικών λειτουργιών, ελλειμματική ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και άλλα. Τα περιστατικά δεν είναι σπάνια, αντίθετα έχουν γίνει ένα πρόβλημα της «διπλής πόρτας».

Η σεξουαλική παραβίαση των παιδιών από ενήλικους, που μπορεί να ανήκουν στο συγγενικό περιβάλλον ή να είναι άγνωστοι στο θύμα αποτελεί ένα ανησυχητικά διαδεδομένο πρόβλημα σε παγκόσμια κλίμακα. Με βάση επιστημονικές έρευνες, το 30-80% αυτών των παιδιών αρνείται να αποκαλύψει τη

θυματοποίησή του μέχρι την ενηλικίωση. Η γνώση που υπάρχει για το θέμα στηρίζεται περισσότερο σε μαρτυρίες ενηλίκων, που κακοποιήθηκαν κατά την παιδική τους ηλικία και λιγότερο σε εμπειριστατωμένες έρευνες ανηλίκων θυμάτων.

Αυτόν τον καιρό άρχισε το «Σχέδιο Αλήθεια», η πλέον φιλόδοξη ανεξάρτητη δημόσια έρευνα για τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών στη Βρετανία και την Ουαλία, με επικεφαλής τη Νεοζηλανδή δικαστή Πόουελ Γκοντάρντ. Αφορά τις χιλιάδες σεξουαλικές κακοποιήσεις παιδιών τις τελευταίες δεκαετίες από υψηλόβαθμα στελέχη κρατικών και μη οργανισμών σε δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα, σχολεία, οικοτροφεία, νοσοκομεία, ΜΜΕ. Το «Σχέδιο Αλήθεια» ξεκίνησε με την παρότρυνση θυμάτων από όλη τη χώρα που δεν έχουν μιλήσει μέχρι σήμερα να καταθέσουν στα 6 ανακριτικά τμήματα που δημιουργήθηκαν γι' αυτόν ακριβώς το σκοπό.

Μελέτη που έγινε στις έδειξε ότι περισσότερα από τα μισά θύματα δεν ανέφεραν ποτέ κατά την διάρκεια της ζωής τους την παραβίαση που υπέστησαν στην παιδική τους ηλικία. Συνήθως ο δράστης επιβάλλεται ολοκληρωτικά πάνω στο θύμα, το υποτάσσει, του δημιουργεί την αίσθηση της συνωμοσίας και της συνενοχής, το ενοχοποιεί, συχνά το τρομοκρατεί με απειλές για τη ζωή του ή τη ζωή δικών του προσώπων και έτσι υψώνει ένα υψηλό τείχος σιωπής. Επιπλέον, όσο πιο στενή η σχέση του θύματος με τον δράστη (πατέρας, πατριός, παππούς, αδελφός) τόσο πιο απίθανη είναι η αποκάλυψη. Καθοριστικό ρόλο στην αποκάλυψη παίζει η μητέρα. Εάν το παιδί εμπιστευθεί το «μυστικό» του και αυτή δεν το πιστέψει ή το τιμωρήσει ή αδιαφορήσει τότε το παιδί κατακλύζεται από συναισθήματα σύγχυσης, μοναξιάς, αμηχανίας, θυμού, επιθετικότητας αισθάνεται ανυπεράσπιστο και ξανακλείνεται στον εαυτό του αρνούμενο να μοιραστεί με κανένα την τραυματική του εμπειρία.

Όπως τονίζεται στο βιβλίο «ο βαθμός του ψυχικού τραύματος εξαρτάται περισσότερο από τον τρόπο που θα αντιμετωπιστεί το παιδί- θύμα από την οικογένεια του και το Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης μετά την αποκάλυψη του γεγονότος, παρά από το γεγονός καθεαυτό».

Απ' αυτή την άποψη, το βιβλίο αυτό που αποβλέπει, κατά κύριο λόγο, στην προστασία της τραυματισμένης ανηλικότητας, αποκτά ανεκτίμητη αξία.

Εξετάζονται διεξοδικά θέματα όπως η προετοιμασία της ερευνητικής συνέντευξης του επαγγελματία με τον ανήλικο – θύμα, η διεξαγωγή της συνέντευξης, οι ερωτήσεις που πρέπει να γίνονται, οι τεχνικές μη λεκτικού τύπου (ανατομικά διαγράμματα, παιδικό ιχνογράφημα, ζωγραφική κ.α.). Επίσης, εξετάζονται ειδικές κατηγορίες κακοποιημένων παιδιών (παιδιά με ειδικές ανάγκες, παιδιά από διαφορετικό πολιτισμικό πλαίσιο κ.λπ.). Το τελευταίο κεφάλαιο έχει σαν θέμα τη δυνατότητα διάκρισης της αλήθειας μιας μαρτυρίας από ένα ψευδή ισχυρισμό και τα κριτήρια που πρέπει να χρησιμοποιούνται για την επαλήθευση.

Οι πίνακες, οι κλινικές περιπτώσεις που παρουσιάζονται, ο διδακτικός τρόπος κατάταξης της ύλης, η έμφαση που δίνεται σε κρίσιμα ζητήματα, η πλούσια βιβλιογραφία προστίθενται στα θετικά του ωραίου αυτού βιβλίου.

Όπως λέει η ίδια η Όλγα Θεμελή «το βιβλίο αυτό δεν επιδιώκει την εκμάθηση τεχνικών και την παροχή συμβουλών... «Θέλει αρετή και τόλμη» η καταβύθιση στα σκοτάδια της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης και για το λόγο αυτό προϋποθέτει εκτός από τη σοφία του μυαλού και τη σοφία της καρδιάς».

Κατερίνα Μάτσα